

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

**Η ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΟ
ΓΟΥΔΙ (1909) ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ
ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ (1913)**

Διδάσκουσα: Φανή Γεωργή

ΕΝΟΤΗΤΑ 29

**Οι βαλκανικοί πόλεμοι
(1912 -1913)**

ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ

1912-1913

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΑΡΙΤΟΥ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ - ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

A ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

- Ελληνικός Στρατός
- Σερβικός Στρατός
- Βουλγαρικός Στρατός
- Στρατός Μουβροβιουνίου

B ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

- Ελληνικός Στρατός
- Σερβικός Στρατός
- Ρουμανικός Στρατός
- Τουρκικός Στρατός
- Αποβατική Επιχειρήσεις

⊙ Ναυμαχία: Ελληνων - Τουρκων
⊗ Κυριώτεροι Μάχη

Όσοι οι σελίδες απεικονίζουν εδάφη πλέον διεκδικούμενα, υποσημειώνονται.

Λέξεις – κλειδιά

Βαλκάνια, Νεότουρκοι, εκτουρκισμός,
βαλκανική συνεννόηση,

Α΄ Βαλκανικός πόλεμος, Βενιζέλος,
βασιλιάς Γεώργιος, διάδοχος Κωνσταντίνος

Αίτια Α΄ βαλκανικού πολέμου

- **α.** Οι διώξεις που έγιναν σε βάρος των αλλοεθνών πληθυσμών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας μετά την επικράτηση των Νεοτούρκων (σελ.68) και είχαν ως κύριο στόχο τον πλήρη εκτουρκισμό του οθωμανικού κράτους.
- **β.** Η πιο πάνω πολιτική των Νεοτούρκων (δηλαδή η προσπάθεια για πλήρη εκτουρκισμό του οθωμανικού κράτους) αναζωπύρωνε τα εθνικά αισθήματα των γειτονικών βαλκανικών λαών (Ελλήνων, Βουλγάρων, Σέρβων) που επιδίωκαν όχι μόνο την προστασία των ομοεθνών τους που διέμεναν στο οθωμανικό κράτος αλλά και την ενσωμάτωση των οθωμανικών εδαφών στα οποία αυτοί κατοικούσαν.

- γ. Η ανάμειξη των Δυνάμεων στην ανατολική Μεσόγειο – προς εξυπηρέτηση των συμφερόντων τους- και ο μεταξύ τους ανταγωνισμός. (Δηλαδή η οικονομική διεύρυνση της Γερμανίας στην Οθωμανική αυτοκρατορία, η προσάρτηση της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης από την Αυστρία το 1908 και η κατάληψη της Λιβύης και των Δωδεκανήσων από την Ιταλία το 1911- 1912, έφερνε αντιμέτωπες τις συγκεκριμένες χώρες με την Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία οι οποίες θεωρούσαν ότι όλα αυτά έπλητταν τα συμφέροντα τους. Παράλληλα αποκαλύπτονταν και οι αδυναμίες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.)

Στάση Βενιζέλου απέναντι στις νεοτουρκικές προκλήσεις:

- Ο Βενιζέλος αρχικά τήρησε κατευναστική πολιτική απέναντι στις συγκεκριμένες προκλήσεις, γιατί εκτιμούσε ότι η Ελλάδα δεν ήταν επαρκώς προετοιμασμένη για πόλεμο.

Τακτική Βαλκανικής Συνεννόησης

- Άνοιξη 1912
- Υπογράφηκαν συνθήκες συμμαχίας ανάμεσα στην Ελλάδα, τη Σερβία, τη Βουλγαρία και το Μαυροβούνιο.

Θέση Βενιζέλου: Συμμετείχε στη συμμαχία, γιατί έκρινε ότι μια πολεμική σύγκρουση δεν ήταν μακριά (άνοιξη 1911)

Αφορμή Α΄ βαλκανικού πολέμου

- Η άρνηση του σουλτάνου μετά τις απαιτήσεις των Βαλκάνιων συμμάχων, για μεταρρυθμίσεις και σεβασμό των χριστιανικών εθνοτήτων στην περιοχή.

Αντίπαλες Δυνάμεις

Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία , Μαυροβούνιο

≠

Οθωμανικής αυτοκρατορίας

Πηγή 1, σελ.85: Η κήρυξη του Α΄ βαλκανικού πολέμου: Το διάγγελμα του Γεώργιου

- Συντάκτης: Βασιλιάς Γεώργιος
- Κειμενικό είδος: Διάγγελμα

Πρωτογενής πηγή

- ✓ Η ημερομηνία: 5 Οκτωβρίου 1912
- ✓ Συντάκτης είναι ο βασιλιάς της εποχής (Γεώργιος) και συνυπογράφει και το υπουργικό συμβούλιο της κυβέρνησης εκείνης της περιόδου.
- ✓ Είναι διάγγελμα.
- ✓ Η προσφώνηση: Προς τον λαόν μου
- ✓ Η γλώσσα: καθαρεύουσα – επίσημη γλώσσα του κράτους της εποχής
- ✓ Χρόνος των ρημάτων: κυρίως ενεστώτας.

Οι λόγοι που επικαλείται ο βασιλιάς Γεώργιος

- α. *(Αι ιεραί υποχρεώσεις ... προς τους υπόδουλους αδελφούς [...] και εξασφάλισιν των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ... από τόσων αιώνων.)*

Είναι χρέος εθνικό αλλά και θρησκευτικό τόσο προς την πατρίδα όσο και προς τους υπόδουλους (αλύτρωτους) Έλληνες, έτσι ώστε να εξασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των Χριστιανών που ζουν κάτω από τον Τουρκικό ζυγό. (Μεγάλη Ιδέα σελ. 59)

- ***β. (Αι ιεραί υποχρεώσεις ... προς την ανθρωπότητα...)***

Επίσης είναι χρέος προς την ανθρωπότητα, αφού κάτι τέτοιο επιβάλλεται από την ελληνική ιστορία και τις οικουμενικές αξίες του ελληνικού πολιτισμού.

- γ. *(Η Ελλάδα ... μετά των συμμάχων της [...] αναλαμβάνει τον ιερόν αγώνα ... των καταδυναστευομένων λαών της Ανατολής.)*

Είναι ένας ιερός αγώνας στον οποίο η Ελλάδα ως μέλος της συμμαχίας των βαλκανικών λαών (βαλκανική συνεννόηση) καλείται να «επιβάλει» τη δικαιοσύνη και την ελευθερία στους υπόδουλους και καταπιεσμένους λαούς της Ανατολής και κυρίως να συμβάλει στις προσπάθειες για συνένωση των βαλκανικών λαών. (Όραμα του Ρήγα σελ. 25)

- **δ. (... εν τω δικαιολάτω τούτο αγώνι του πολιτισμού ...)**

Είναι ένας αγώνας του πολιτισμού κατά της «βαρβαρότητας» στον οποίο η Ελλάδα (προφανώς λόγω του παρελθόντος της) επιβάλλεται να βοηθήσει.

Στόχος βασιλιά Γεώργιου

- Στόχος του βασιλιά Γεώργιου είναι να συγκινήσει το λαό και να τον ξεσηκώσει για τον πόλεμο. Με την προσφώνηση του διαγγέλματος «Προς τον λαόν μου» ανάγει τον εαυτό του σε προστάτη του έθνους. Προσπαθεί λοιπόν να δημιουργήσει μια «πατρική» σχέση με το λαό και να προκαλέσει έτσι τη συμπάθεια προς το πρόσωπο του. Η χρήση του επιθέτου ιερός σε πολλές φράσεις είναι πολύ προσεγμένη και στοχευμένη, γιατί παραπέμπει στην ορθοδοξία και τον χριστιανισμό, στοιχεία χαρακτηριστικά της φύσης του Έλληνα. Όλο το διάγγελμα άλλωστε έχει στόχο να ξεσηκώσει και να εμπυχωώσει το φρόνημα των Ελλήνων.